

Kulturdepartementet
(Digital innsending)

Deres dato: 27.3.2015
Deres ref.: 15/1432-
Vår ref.: 340.1/ITW
Vår dato: 29.6.2015

Høring - forslag om endringer i helligdagsloven

Innledning

Norsk Petroleumsinstitutt (NP) viser til høring av forslag om endringer i helligdagsloven § 5 for å tillate søndagsåpne butikker. NP ønsker like konkurransevilkår, og vil derfor ikke gå imot det prinsipale forslaget om søndagsåpne butikker. Vi ser imidlertid noen utfordringer knyttet til forslaget som vi ønsker å belyse nærmere. Når det gjelder det alternative forslaget om å gi den enkelte kommunen beslutningsmyndighet er vi kritiske til dette forslaget.

NP ønsker like konkurransevilkår

NP ønsker like konkurransevilkår, og går derfor ikke imot forslaget om søndagsåpne butikker. Dersom forslaget om søndagsåpne butikker blir vedtatt, forutsetter vi at dette vil innebære at det også vil bli like konkurransevilkår knyttet til vareutvalget. Det betyr at de samme produktene som i dag tilbys i butikk, også bør kunne tilbys på stasjonene. Dersom stasjonene ikke får en liberalisering av vareutvalget, vil den foreslåtte endringen av åpningstider føre til stasjonsnedleggelser.

Forslaget vil bidra til ytterligere reduksjon av antallet bensinstasjoner

NP har nylig gjennomført vår årlige innsamling av bensinstasjonsstatistikk, og per 31. desember 2014 var det 1588 bensinstasjoner¹ som inngår i merkenavnet til NPs medlemmer. Statistikken viser at stadig flere bensinstasjoner blir lagt ned, og at dette primært dreier seg om mindre stasjoner i distriktene. Siden år 2000 har antall stasjoner blitt redusert med ca. 30 prosent.

Det å bygge og drive en bensinstasjon er kostnadskreven, og både myndigheter og bransjen selv stiller høye krav til helse, miljø og sikkerhet, til teknisk utstyr og til produktkvalitet. Det betyr at bransjen preges av høye investerings- og driftskostnader, og bensinstasjonsdrift gir beskjeden avkastning. Nedgangen har også sammenheng med at etterspørselen etter drivstoff har stagnert som følge av at kjøretøyene blir mer drivstoffeffektive. I tillegg kommer omlegging av veier og hovedtrafikkårer, som påvirker inntektsgrunnlaget for de stasjonene som rammes av dette. Det er også et poeng at bensinstasjoner tidligere var bilverksted og drivstoffdepot, mens verkstedstjenester nå i stor grad er overtatt av merkeverksteder og bilimportører. Mange bensinstasjoner i Norge er gamle og trenger kostbare oppgraderinger både over og under bakken.

¹ http://www.np.no/om_bensinstasjoner/

Hvis omsetningen til stasjonen ikke er tilstrekkelig til å forsvare investeringen i fornyelse, ender det ofte med at stasjonen blir nedlagt eller konvertert til et automatanlegg med lavere driftskostnader.

Den tidligere åpningstidsloven ble opphevet 1. april 2003, og med dette ble Brustadbua introdusert. I tillegg til de ovennevnte faktorene, ser vi av bensinstasjonsstatistikken at konkurranse fra Brustadbuene har hatt en betydelig innvirkning på nedgangen av antall stasjoner. I 2003 var det 1904 bensinstasjoner i Norge. Allerede innen utgangen av 2004, var antallet bensinstasjoner redusert til 1816. Ved å tillate søndagsåpne butikker, vil det trolig føre til en ytterligere reduksjon i antall stasjoner. Bensinstasjonene er et viktig bidrag til lokal verdiskapning, tjenesteyting og sysselsetting over hele landet, og NP er opptatt av at stasjonene kan opprettholde et landsdekkende stasjonsnettverk.

Det fremgår av høringsnotatet på side 6, at Danmark innførte søndagsåpne butikker i 2012. NPs søsterorganisasjon i Danmark, Energi- og olieforum² opplyser at det samlede antall butikker og kiosker i Danmark i løpet av de siste årene har falt med omkring 20 prosent og at dette blant annet skyldes liberaliseringen av lukkeloven. Danske bensinstasjoner melder om at lukkeloven har ført til en nedgang i omsetningen på ca. 10 prosent. Det er naturlig nok de betjente stasjonene som merker den økte konkurransen fra dagligvarehandelen mest. I Norge er andelen automatstasjoner 20 %. I Danmark er andelen automatstasjoner på 70 prosent. Det er derfor grunn til å anta at de norske stasjonene i større grad vil merke konkurransen fra dagligvarehandelen på søndag enn de har gjort i Danmark.

Savner en utredning av de samfunnsøkonomiske virkningene av forslaget

I høringsnotatet på side 14 fremgår det at det ikke er foretatt beregninger for å kartlegge den samlede samfunnsøkonomiske lønnsomheten av forslaget. NP mener at dette er en svakhet ved høringen, og vi kan ikke se at Utredningsinstruksen i dette tilfellet er fulgt.

NP er imot det alternative forslaget

I høringsnotatet på side 8 flg. skisseres det et forslag som går ut på at den enkelte kommune skal avgjøre om butikkene kan holde søndagsåpent. NP mener en slik tilnærming vil føre til handelslekkasje til konkurrenter i nabokommuner, og dermed bidra til uheldig konkurransevridding.

NPs medlemmer har et landsdekkende stasjonsnettverk og det er viktig for selskapene at regelverket som praktiseres i de ulike kommunene er ensartet. Vi ser i dag tilfeller der ulikt regelverk i kommunene skaper vanskeligheter for stasjonene. Som eksempel kan nevnes ulike regler om skilt og reklame i henhold til plan- og bygningsloven, som gjør det vanskelig å benytte selskapenes gjeldende skilt og profileringsprogram. På bakgrunn av dette, mener vi at myndighetene ikke bør legge opp til en ordning med kommunal beslutningsmyndighet.

² <http://www.eof.dk/Viden/Statistik/Brancheforhold/antal-tankstat>

Konklusjon

- NP støtter forslaget om søndagsåpne butikker, men forutsetter samtidig at det blir like konkurransevilkår knyttet til vareutvalget
- NP støtter ikke det alternative forslaget om kommunal beslutningsmyndighet

Ta gjerne kontakt dersom det er noen spørsmål til vårt innspill.

Med vennlig hilsen
Norsk Petroleumsinstitutt

Inger-Lise M. Nøstvik

Inger-Lise M. Nøstvik
Generalsekretær

Ingebjørg T. Wilhelmsen

Ingebjørg Telnes Wilhelmsen
Fagsjef

